

D ů v o d y:

Nové propachtování pozemků dotýká se práv pachtovních tvrzených Josefem M-em a Janem A-em k těmže pozemkům a poněvadž tito účastníci o povolení dražby vyrozumění nebyli, nemohlo shora uvedené povolující usnesení okresního soudu proti nim nabyti právní moci. Poněvadž Josef M. a Jan A. tvrdí, že jejich práva pachtovní trvají až do roku 1922, bylo by před rozhodnutím této otázky nepřipustné, aby se tytéž pozemky nyní propachtovaly veřejnou dražbou, což by mohlo vésti k novým sporům, kterými by i oba nezletilci poškozeni býti mohli. Bude tedy nutno vyčkati výsledek sporu, kterým oba zmínění pachtýři chtějí svá práva prokázati. V tom směru má rekurentka pravdu, že nelze s provedením povolené dražby čekati bez obmezení a ponechati jmenovaným pachtýřům na vůli, chtějí-li žalobu na uplatnění svých práv podati čili nic. Bylo tedy sice usnesení v odpor vzaté, které jinak zákonu odpovídá, potvrzeno, avšak s tím dodatkem, že se nynější pachtýři vyzývají, aby se do jednoho měsíce vykárali, že žalobu na uznání smluv pachtovních podali, jinak by povolená již dražba byla provedena.

Čís. 574.

Ustanovení § 544 obč. zák. a § 208 písm. a) až c) voj. tr. zák. pozbyla ve státním území Československé republiky účinnosti nejpozději dnem 4. listopadu 1918.

(Rozh. ze dne 7. července 1920, R I 435/20.)

K pozůstalosti po Anně Č., zesnulé dne 3. dubna 1919, přihlásili se ze zákona její dva synové Viktor a Zdeněk a byly tyto dědické přihlášky na soud přijaty. Pro třetího, nezvěstného zůstavitelčina syna Rudolfa zřízen opatrovník, jenž za opatrovance přihlásil se k pozůstalosti ze závěti. Dříve, než rozhodnuto o této přihlášce, vyslovil p o z ů s t a l o s t n í s o u d k návrhu přihlásivších se dědiců Viktora a Zdeňka Č., že nezvěstný Rudolf Č. nepřichází v úvahu jako účastník pozůstalosti a že, jakmile rozhodnutí to nabude moci práva, bude s ostatními přihlášenými dědici v pozůstalostním řízení pokračováno, neboť ohledně shora jmenovaného zůstavitelčina nezvěstného syna Rudolfa, který dle rozsudku garnisonního soudu ze dne 19. června 1912 byl pro sběhnutí a zločin podvodu odsouzen, platí ustanovení § 208 písm. c) voj. trest. zák., dle něhož ono jmění, jež sběhu až do jeho postižení neb návratu z titulu dědictví, odkazu neb darování na případ smrti v obvodu tohoto státu připadne, má se dáti oněm zákonným dědicům, kterým by bylo připadlo, kdyby se sběh nápadu nebyl dožil, a ježto dle § 544 obč. zák. může způsobilost dědití pouze podle času skutečného nápadu býti určena a tímto časem jest pravidelně úmrtí zůstavitele, lze soudu dle § 703 obč. zák. v řízení pozůstalostním pouze posuzovati, zda zůstavitelčin syn Rudolf v době dědického nápadu byl způsobilý dědití. Nezáleží tudíž na tom, zda se týž vrátil čili nic, a nezáleží dále na tom, bude-li mu amnestie udělena čili nic, poněvadž způsobilost dědití jest dle uvedených předpisů zákonných posuzovati pouze podle doby nápadu dědického. K tomuto právnímu úsudku dospěl soud v úvaze, že úmrtím zů-

stavitelky ostatní její synové nabyli výhradného práva dědického a tato nabytá práva jejich nemohou býti dodatečným aktem milosti dotčena. Vzhledem k tomu, že pobyt zůstavitelčina syna Rudolfa je neznámý, bylo sice potřebí zřídit mu opatrovníka k hájení jeho zájmů a byla také tímto v jeho zastoupení přihláška dědická podána, avšak dědická přihláška tato nebyla dosud na soud přijata. Co se tkne údaje opatrovníka, že rozsudek garnisonního soudu byl neplatně vynesena, nemůže v případě daném padati na váhu. Ježto není věcí soudu pozůstalostního posuzovati, zda rozsudek vojenským soudem jednou právoplatně vyneseny je platným či zda jest vzhledem na vadnost řízení neplatným, neboť tato otázka musila by býti řešena pouze příslušnými úřady vojenskými. K rekursu opatrovníka a jednoho z věřitelů nezvěstného Rudolfa Č. rekursní soud usnesení pozůstalostního soudu zrušil a uložil mu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: Dle § 2 čís. 7 nesporného patentu nemá soudce v nesporném řízení ukvapeně rozhodovati o právu stran a má dle § 2 čís. 5 téhož nesporného patentu všechny okolnosti, které na rozhodnutí soudu by vliv míti mohly, z moci úřední vyšetřiti a všechny potřebné listiny, jež k bližšímu vysvětlení sloužiti by mohly, vyžádati. V tomto případě jde o to, zda Rudolf Č. následkem sběhnutí ztratil způsobilost býti dědicem v této pozůstalostní věci. Poněvadž od vydání rozsudku garnisonního soudu ze dne 6. července 1912, jehož pravoplatnost ostatně jest spornou, nastaly události, důsledkem jichž v říjnu 1918 utvořena byla Československá republika a později i Rakouská republika, nezůstaly události ty zajisté beze vlivu i na ustanovení § 544 obč. zák. a výklad jeho a zejména uvažovati nyní dlužno, zda sběhnutí i v jiném státě spáchané lze považovati za důvod k vyloučení z dědictví ohledně jmění, jež v republice naší jest předmětem projednání pozůstalosti, i když by šlo o státního občana Československé republiky. Ohledně Rudolfa Č. potvrzeno je, že je občanem republiky Československé, jinde se tvrdí, že týž nenabyl státního příslušenství v republice Československé a že stal se občanem Ameriky a konečně jinde opět se tvrdí, že týž svou plnoletostí dne 9. dubna 1911 se stal rakouským příslušníkem jure proprio. Otázka státní příslušnosti Rudolfa Č. mohla by však při výkladu § 544 obč. zák. v úvahu přicházeti, to tím více, když nyní ve stížnosti se tvrdí, že Rudolf Č. byl pro sběhnutí amnestován podle usnesení zatimního národního shromáždění německo-rakouského ze dne 14. listopadu 1918, čís. 25. Je proto na prvním soudci, by nesporně dříve zjistil státní občanství Rudolfa Č., by zjistil dále, zda citovaný rozsudek vojenský je právoplatný a v republice naší vykonatelný a zda Rudolf Č. byl účasten amnestie zatimního národního shromáždění německo-rakouského ze dne 14. listopadu 1918, čís. 25. I jinak však dosavadní pozůstalostní řízení je vadné a neúplné. Viktor a Zdenko Č. přihlásili se k pozůstalosti ze zákona a to onen bezvýmínečně, tento výmínečně. Naproti tomu přihlásil se opatrovník nezvěstného Rudolfa Č. k pozůstalosti ze závěti, výmínečně. Tato přihláška není dosud soudem vyřízena, ač od vyřízení jejího závisí, zda má soud postupovati dále dle § 131 nesporného patentu čili nic. Také není dosud rozhodnuta otázka, zda poslední vůle je závětí, či dovětkem, zda od zákonných dědiců je uznána za pravou a platnou a zda není tu snad odporujících si přihlášek dědických, ohledně nichž řízení dle § 125 a násl. nesp. pat. zahájití by se mělo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dědiců Viktora a Zdeňka Č.

Důvody:

Oprávněnost věřitele zůstavitelčina syna Rudolfa k rekursu proti usnesení pozůstalostního soudu vyplývá z § 9 nesporného řízení a z úvahy, že stěžovatel byl by na svém právu na uspokojení citelně dotčen, kdyby jeho dlužník měl z účasti na pozůstavším jmění zůstatí vyloučen. Nehledíc k tomu jest řečená otázka v tomto případě zcela podružného významu, poněvadž zrušovací usnesení rekursního soudu stalo se též k rekursu opatrovníka řečeného zůstavitelčina syna a o oprávněnosti opatrovníka k rekursu nemůže přirozeně býti té nejmenší pochybnosti. Ve věci samé nutno především vyřešiti otázku, zda ustanovení § 544 obč. zák. a související s ním ustanovení § 208: c) voj. trest. zák. platilo v tuzemsku v čase dědického nápadu jakožto čase rozhodném pro otázku dědické způsobilosti (§ 545 obč. zák.). V tomto čase to jest dne 3. dubna 1919, kdy zůstavitelka zemřela (§ 545 obč. zák.), řečené ustanovení v oblasti státního území čsl. republiky více neplatilo. Dle čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n., zůstaly ovšem veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení prozatím v platnosti. Tato zásada působí však se samozřejmým obmezením, že posavadní zákonné předpisy trvají na dále potud, pokud jsou srovnatelný s nově utvořenými státoprávními poměry. Tyto poměry pak nedovolují, by řečeným ustanovením přiznala se na dále působnost v území Čsl. republiky. Ustanovení § 208: c) voj. trest. zák. pochází z doby před prosincovou ústavou bývalého rak. uher. mocnářství a zůstalo po dualistické ústavě tohoto mocnářství postupem času obmezeno pouze na příslušníky společného vojska a válečného loďstva. Tento zůstatek nemodernosti děkoval svou existenci okolnosti, že zákonná úprava právních poměrů společného vojska a válečného loďstva vyhrazena byla dle § 1 základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867, čís. 146 ř. z. (§ 1: B) jako společná záležitost obou polovin bývalého rak. uher. mocnářství a obecně známá řevnivost obou těchto polovin dovedla umrtviti snahy po zmodernisování vojenského trestního práva, pokud jednalo se právě o příslušníky bývalého společného vojska a válečného loďstva. Pokud tímto poutem nebylo spjato, dalo zákonodárství obou polovin bývalého rak. uher. mocnářství slechu hlasům, volajícím po nápravě v ten rozum, by zrušeny byly posavadní předpisy, vedle nichž jakožto následek odsouzení pro jisté trestné činy nastávalo obmezení soukromoprávní způsobilosti k právům a právním činům. Uherský trestní zákon o zločinech a přečinech (článek V. zákona z roku 1878) nezná řečeného následku trestního odsouzení, trestní novela ze dne 15. listopadu 1867, čís. 131 ř. z. odstranila jakožto následek trestního odsouzení ztrátu pokud se týče obmezení občanské způsobilosti odsouzencovy k právním činům. O ustanovení § 544 obč. zákona a souvisejícím s ním ustanovení § 208 a), b), c) voj. trest. zákona novela se nezmiňuje a to proto, že toho času nebylo osob vojenských, jež nepatřily by k společnému vojsku nebo námořnictvu, totiž které by patřily do svazku zeměbrany nebo domobrany, a zákonodárství ohledně prv řečených osob dle říjnového diplomu z roku 1869, pokud se týče únorové ústavy z roku 1861 říšské radě nepřislušelo. Jakmile však překročilo se roku 1868 v Uhrách a roku 1869 v bývalých krá-

lovství a zemích na říšské radě zastoupených ku pronikavější organizaci zeměbrany, při čemž zákonodárství obou polovin bývalého rak. uher. mocnářství bylo samostatným, použilo obojí zákonodárství své volnosti zejména k tomu, by v naznačeném směru zmodernisován byl vojenský trestní zákon i pro příslušníky zeměbrany. Tak oběžníkem ministerstva zemské obrany ze dne 23. června 1871 pres. čís. 261 (věstník ministerstva zemské obrany čís. 16) publikována jakožto závazná i pro zeměbranu trestní novela z roku 1867. Další závažný krok učiněn pak zákonem ze dne 2. dubna 1885, čís. 93 ř. z., o výkonu soudní pravomoci nad zeměbranou. Dle § 1, odstavce druhého tohoto zákona neplatila pro zeměbranu ustanovení vojenských trestních zákonů, pojící k trestnímu odsouzení obmezení občanské způsobilosti k právům a právním činům. Tento právní stav nedoznal změny branným zákonem ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. z. a potrvál až do státního převratu. Podobně bylo tomu u příslušníků uher. zeměbrany. Také příslušníci domobrany, pokud podrobeni byli zeměbrancecké trestní pravomoci soudní, ušetřeni byli řečeného následku trestního odsouzení (§ 7 voj. trest. řádu pro zeměbranu a uher. zeměbranu). Totéž platilo dle zákona ze dne 25. prosince 1894, čís. 1 ř. z. na rok 1895 (§ 10) i pro četnictvo. Ba i pro bosensko-hercegovinská vojska přijato rozhodnutím bývalého rakouského císaře ze dne 27. září 1882 (oběžník říšského ministerstva války ze dne 16. října 1882 odst. 4 čís. 2318, norm. věst. kus 39 čís. 113) totéž ustanovení, jaké pojato do § 1 odstavce druhý citovaného zákona z roku 1885. Byl tedy v čase státního převratu právní stav ten, že obmezení občanské způsobilosti k právům a právním činům jakožto následek trestního odsouzení trval při ztrnulosti bývalého společného zákonodárství pouze pro ty příslušníky branné moci, kteří odsouzení byli soudem společného vojska. Poněvadž pak pro brannou moc Čsl. republiky odstraněn byl rozdíl mezi stálým vojskem a zeměbranou, jsa překonán jednotostí této branné moci a poněvadž § 2 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 6 sb. z. a n., výslovně ustanovil, že rozdíl mezi orgány společného vojska a zeměbrany, k trestnému stíhání povolanými, přestává, nutno za to míti, že neizpodději dnem 4. listopadu 1918 jakožto dnem posléz řečeného zákona předpis § 544 obč. zák a § 208 a) až c) voj. trest. zákona pozbyl ve státním území Čsl. republiky působnosti, ježto rozdílu mezi společným vojskem a zeměbranou více není a bylo by protismyslným, by zaostalost dualistické soustavy bývalého rak. uher. mocnářství byla nyní dokonce rozšířena na celou brannou moc Čsl. republiky, tedy i na ty její příslušníky, pro něž by dříve jakožto příslušníky zeměbrany byla neplatila, jsouc odstraněna zákonodárstvím i té i oné poloviny, pokud právě mělo ruku volnou.

Vychází-li se z vylíčeného právního názoru, není ovšem zůstavitelčím syn Rudolf z účasti v pozůstalostním řízení vyloučen, aniž by třeba bylo vyšetřovati pravoplatnost rozsudku posádkového soudu, a okolnost, zda je účasten amnestie a Čs. státním občanem, nehledíc ani k tomu, že ona otázka jest již usnesením divisiního soudu v Praze vyřízena a čsl. státní příslušnost řečeného nápadníka dědictví v dovolacím rekursu výslovně se přiznává. Jinak arcif je i při řečeném právním názoru nutno a zákonem opodstatněno, by pozůstalostní soud zachoval se dle poukazu soudu rekursního.